

SAŽETAK PRESUDE

STERN TAULATS I ROURA CAPELLERA PROTIV ŠPANJOLSKE OD DANA 13. OŽUJKA 2018. GODINE ZAHTJEVI BR. 51168/15 i 51186/15

Kažnjavanje podnositelja zahtjeva radi spaljivanja fotografije kraljevskog para predstavlja povredu prava na slobodu izražavanja

ČINJENICE

U rujnu 2007. godine, dok je španjolski kralj bio u službenom posjetu Gironi, organiziran je javni prosvjed na kojem su podnositelji zahtjeva zapalili veliku fotografiju kraljevskog para koji su postavili naopako. Nakon toga, osuđeni su na kaznu zatvora u trajanju od 15 mjeseci zbog vrijeđanja Krune. Sud je naknadno zamijenio tu kaznu zatvora s novčanom kaznom od 2.700 eura, ali je presudio da će, u slučaju neplaćanja novčane kazne u cijelosti ili djelomično, podnositelji zahtjeva morati izdržati kaznu zatvora. Tu je presudu potvrdio Nacionalni sud (*Audiencia Nacional*) 5. prosinca 2008. godine. Kada je presuda postala pravomoćna, podnositelji zahtjeva platili su novčanu kaznu. Međutim, podnijeli su ustavnu tužbu (*amparo*) Ustavnom sudu koji je zaključio da je djelo koje im je stavljeno na teret, premašilo djelokrug slobode izražavanja i mišljenja, s obzirom da su podnositelji zahtjeva bili krivi za poticanje na mržnju i nasilje protiv kralja i monarhije.

PRIGOVORI

Pozivajući se na članak 10. Konvencije, podnositelji zahtjeva prigovorili su da je presuda kojom su proglašeni krivim za vrijeđanje Krune predstavljala neopravdano miješanje u njihovo pravo na slobodu izražavanja.

OCJENA SUDA

Sud je utvrdio da je osuda podnositelja zahtjeva predstavljala miješanje u njihovo pravo na slobodu izražavanja, da je miješanje bilo u skladu sa zakonom i da je imalo legitiman cilj, a to je zaštita ugleda ili prava drugih. Što se tiče njezine razmjernosti i nužnosti u demokratskom društvu, Sud je istaknuo sljedeće:

Prije svega, čin podnositelja zahtjeva bio je politička kritika monarhije kao institucije općenito, a osobito Kraljevine Španjolske. Sporni "scenski događaj" bio je dio javnog prosvjeda na kojem se raspravljalo o pitanjima javnog interesa, to jest neovisnosti Katalonije, monarhijskom uređenju države i kralju kao simbolu španjolske nacije. Dakle, navedeni čin nije bio osobni napad na kralja Španjolske usmjeren na vrijeđanje i omalovažavanje njega kao osobe, nego osuda onoga što kralj predstavlja kao čelnik i simbol državnog aparata koji je, prema uvjerenju podnositelja, okupirao Kataloniju.

Ustavni sud je zaključio da je način na koji su podnositelji zahtjeva izrazili svoju političku kritiku (uporabom vatre i velike fotografije okrenute naopako) prešao iz sfere slobode izražavanja u govor mržnje i poticanje na nasilje. Sud je s druge strane smatrao da su podnositelji zahtjeva koristili simboličke elemente koji su jasno i očigledno bili povezani s

njihovom političkom kritikom španjolske države i njezinog monarhijskog oblika. Lik kralja Španjolske bio je simbol državnog aparata, korištenje vatre i okretanje fotografije napako bila je politička manifestacija radikalnog odbacivanja, a veličinom fotografije nastojala se osigurati vidljivost predmetnog događaja koji se odvijao na javnom trgu. Slijedom navedenoga, Sud je utvrdio da je čin podnositelja zahtjeva bio provokativan i organiziran s ciljem privlačenja pozornosti medija, te da je stupanj provokacije koji su koristili za prijenos kritičke poruke bio dopušten u kontekstu slobode izražavanja.

Sud je naglasio da namjera podnositelja zahtjeva nije bila potaknuti na čin nasilja nad Kraljem. Čin ove vrste treba tumačiti kao prosvjed i simbolički izraz nezadovoljstva. Premda je sporni događaj uključivao spaljivanje fotografije, ono je u konkretnom slučaju bilo sredstvo izražavanja mišljenja u raspravi o pitanju javnog interesa, to jest o instituciji monarhije. Sud je u tom kontekstu ponovio da sloboda izražavanja uključuje informacije i ideje koje mogu biti uvredljive, šokantne ili uznemirujuće s obzirom da to zahtijevaju načela pluralizma, tolerancije i slobodoumlja, bez kojih ne postoji demokratsko društvo. Iz analize „rekvizita“ koji su se koristili pri prosvjedu i iz konteksta u kojem se događaj odvijao nije se moglo zaključiti da je sporni događaj potaknuo na mržnju ili nasilje. Osim toga, navedeni čin nije uzrokovao nered.

Izrečena kazna zatvora, koju su podnositelji trebali izvršiti u slučaju neispunjavanja novčane kazne, predstavlja miješanje u pravo na slobodu izražavanja koje nije bilo razmjerno legitimnom cilju koji se htio postići niti je bilo nužno u demokratskom društvu. Sud je stoga utvrdio povredu članka 10. Konvencije.

PRAVEDNA NAKNADA

2.700 eura na ime imovinske štete svakom od podnositelja zahtjeva

9.000 eura na ime troškova i izdataka.

Ovaj sažetak izradio je Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Sažetak ne predstavlja službeni dokument Europskog suda za ljudska prava te ne obvezuje taj Sud.

© Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava.